

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

I. Kamu Hukuku Ulusal Konferansı

*Sosyal Medyaya İlişkin Kamu Hukuku Sorunları
ve Çözüm Önerileri*

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Adana-17 Mayıs 2022

Hazırlayanlar

Arş. Gör. Yasin SÖNMEZ / Arş. Gör. Serhan YILDIRIM

**HUKUK
FAKÜLTESİ**

I. Kamu Hukuku Ulusal Konferansı

Sosyal Medyaya İlişkin Kamu Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri

17 Mayıs 2022

Adana

(<https://kamuhukuku.cu.edu.tr>)

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Cenker Göker (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Fethi Gedikli (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Gülriz Uygur (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Demir (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Melda Sur (İzmir Ekonomi Üniversitesi)

Prof. Dr. Özlem Yenerer Çakmut (Özyeğin Üniversitesi)

Prof. Dr. Selin Esen (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Yücel Ertekin (Çağ Üniversitesi)

Doç. Dr. Sinan Bayındır (Piri Reis Üniversitesi)

Doç. Dr. Yasin Söyler (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

DÜZENLEME KURULU

Doç Dr. A. Ash Bilgin (Çukurova Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Özkan Güneş (Çukurova Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Özge Apiş (Çukurova Üniversitesi)

I. Kamu Hukuku Ulusal Konferansı

“Sosyal Medyaya İlişkin Kamu Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri”

PROGRAM

Açılış Konuşması (9.00-9.10)

Doç. Dr. A. Aslı Bilgin (Çukurova Üniversitesi)

I. OTURUM

İdare Hukuku ve Vergi Hukuku Bağlamında Sosyal Medya

(09.10-11.00)

MODERATÖR: Doç. Dr. Lale Burcu ÖNÜT

Emrah ÖZCAN, (Danıştay Tetkik Hâkimi)

Dezenformasyon Nedeniyle Erişim Engellenmesine İlişkin Bir Değerlendirme

Güven SÜSLÜ, (Yaşar Üniversitesi)

Yargı Denetimi Kapsamında Yer Sağlayıcı ve Sosyal Ağ Sağlayıcının İşlemlerinin Hukuki Niteliği

Yasin SÖNMEZ, (Çukurova Üniversitesi)

Sosyal ağ platformlarında Anonim hesapların yasaklanması bir çözüm müdür?

Çağrı ÇELİKÖZ, (Selçuk Üniversitesi)

İfade Özgürlüğünün Yatay Etkisi ve Sosyal Medya Platformlarına Kamu Hizmeti İlkelerinin Uygulanabilirliği

Gonca KOZANOĞLU, (Çukurova Üniversitesi)

İlk ve Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımlarına Yönelik Disiplin Hükümlerinin Değerlendirilmesi

Kerem ÖNCÜ, (Çukurova Üniversitesi)

Dijital İçerik Üreticileri Hakkında Vergi Denetimi

Harun AKGÜL, (Çukurova Üniversitesi)

Gelir Vergisi Kanunu'nda Yer Alan Sosyal İçerik Üreticiliği İle Mobil Cihazlar İçin Uygulama Geliştiriciliğinde Kazanç İstisnası

II. OTURUM

Anayasa Hukuku ve Uluslararası Hukuk Bağlamında Sosyal Medya

(11.10-12.30)

MODERATÖRLER: Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZKAN GÜNEŞ / Dr. Öğretim Üyesi Gözde KAZAKER

Fatma Duygu BOZKURT, (Pamukkale Üniversitesi)

Devlet Memurlarının Sosyal Medya Paylaşımlarının İfade Özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi

İsmail YÜKSEL, (Antalya Bilim Üniversitesi)

İçerik Denetimi Gölgesinde İfade Hürriyeti

Onur Can KESKİN, (Ankara Üniversitesi SBE Kamu Hukuku ABD Doktora Öğrencisi)

Sosyal Medyadaki Gazetecilik Faaliyetlerinin Basın Özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi

Selim MİSAFİR, (Akdeniz Üniversitesi)

Birey, Devlet ve Toplum İlişkisinde Sosyal Medya Eliyle Propaganda

Olca KARACAN, (Çukurova Üniversitesi)

Dijital Aktivizmin Farklı Seslerin Duyulması ve Bastırılmasındaki Rolü

Murat ESMER, (Kocaeli Üniversitesi)

Bir İnsan Hakkı Olarak İnternete Erişimin Uluslararası Hukuk Kapsamında Analizi: Normatif Çerçeve, Uygulama ve Olasılıklar

III. OTURUM

Ceza Hukuku Bağlamında Sosyal Medya

(13.30-16.00)

MODERATÖR: Dr. Öğretim Üyesi Özge APİŞ

Yavuz ERDOĞAN, (Antalya Bilim Üniversitesi)

Sosyal Medya Yayınlarında İçeriğin Çıkarılmaması ve/veya Erişimin Engellenmemesi Suçu

İnanç İŞTEN, (Antalya Bilim Üniversitesi)

Ceza Muhakemesi Hukuku Bağlamında Sosyal Medyada İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Koruma Tedbirleri

Merve Ayşegül KULULAR İBRAHİM, (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Sahte Sosyal Medya Hesaplarının İşlediği Suçlarda Sorumluluk

Zahit YILMAZ, (Marmara Üniversitesi)

Sosyal Medya Aracılığıyla İşlenen Suçlarda Açık ve Yakın Tehlike Şartı

Emre YILDIZ, (Çukurova Üniversitesi)

Dijital Flört Şiddeti Teşkil Eden Yöntemlerin Sosyal Medyada Kullanılması ve Bunlardan Doğan Ceza Sorumluluğu

Polat İŞOĞLU, (Çağ Üniversitesi)

Sosyal Medya Yoluyla Gerçekleşen Israrlı Takip Fiillerinin Suç Olarak Düzenlenmesi

Süleyman Emre ÖZDEMİR / Büşra ŞENERDOĞAN, (Trabzon Üniversitesi/Marmara Üniversitesi)

Sosyal Medyada Suç Unsuru Barındıran Gönderilerin Paylaşılması veya Beğenilmesi Halinde Cezai Sorumluluk

BİLDİRİ ÖZETLERİ*

---

* K r hakem değerlendirmesi sonucunda kabul edilmiş olan bildiri  zetleridir.

I. OTURUM

İDARE HUKUKU VE VERGİ HUKUKU BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYA

DEZENFORMASYON NEDENİYLE ERİŞİM ENGELLENMESİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Emrah ÖZCAN

Dr.

Danıştay Tetkik Hâkimi

emrah20985@hotmail.com

Dünyamızdaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızlanmasıyla birlikte internet erişimi hayati bir hal almış, toplumsal ve siyasal ilişkiler yeniden yapılandırılmaya başlanmıştır. İnternet kullanımının şüphesiz sayısız faydası bulunmakla birlikte, azımsanamayacak ve göz ardı edilemeyecek düzeyde zararı da bulunmaktadır. Başta çocuklar ve gençler olmak üzere toplumun önemli bir kesimi ve çok önemli bazı sektörler bu zararlar ile yakından ilgilidir ve bu kesimlerin toplumsal barış ve huzur ile ülke için vazgeçilmez konumları internet ortamındaki zararlı olacak içeriklerden korunmaları gereğini ortaya koymaktadır. Bu amaca matuf tedbirlerin, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti ile bilgiye erişme hakkı üzerinde sınırlayıcı etkilere zemin hazırlayacağı da bir gerçektir.

Son 10 yıl içerisinde internet kullanımının artması ile birlikte, teyit edilmemiş bilgilerin hızlı ve kontrolsüz bir şekilde paylaşılması sonucu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi birçok alanda kamu düzeninin bozulmasına kadar giden sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, sosyal medyadaki faaliyetler, bir taraftan temel hak ve özgürlüklerin kullanımı ile yakından ilgili iken diğer taraftan kamuya veya bireye yönelik hukuki ihlallerin söz konusu olması halinde alınacak tedbirlerin neler olabileceği de tartışılmalıdır.

Bu kapsamda, 2007 yılında yürürlüğe giren 5651 sayılı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun”da yapılan değişiklikleri içeren 29.7.2020 günlü ve 7253 sayılı Kanun önemli bir adımdır. Kanunda geçen düzenlemelere muhalefet halinde ciddi tutarda para cezaları ile internet trafiği bant genişliğine yönelik müdahaleler dahil birçok yeni müeyyide de düzenlenmiştir.

Söz konusu 5651 sayılı Kanun, sosyal medya kullanımına ilişkin sınırlayıcı hükümler içermekle birlikte, internet ortamındaki asılsız bilgi paylaşımlarının engellenebilmesi açısından özel bir hükme yer vermemektedir. Kanunun içeriğinde erişimin engellenmesi için çeşitli nedenler sayılmış, ancak asılsız bilgi paylaşımları için henüz bir çözüm getirilmemiştir. Çalışmada, öncelikle erişimin engellenmesi nedenlerinden bahsedilecek, asılsız bilgi paylaşımı nedeniyle erişimin engellenmesinin mümkün olup olmadığı, idari yaptırımların niteliği de dikkate alınarak değerlendirilerek konuya ilişkin mevzuat çalışmaları hakkında bilgi aktarımında bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Sosyal Medya, İdare Hukuku, Dezenformasyon, Erişimin Engellenmesi.

YER SAĞLAYICI VE SOSYAL AĞ SAĞLAYICILARIN İŞLEMLERİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE BU İŞLEMLERİN YARGISAL DENETİMİ

Güven SÜSLÜ

Doktor Öğretim Görevlisi

Yaşar Üniversitesi

Adalet Meslek Yüksekokulu

guven.suslu@yasar.edu.tr

Sosyal medyanın giderek artan önemi karşısında tebliğimizde 5651 sayılı Kanun kapsamında yer sağlayıcı ve sosyal ağ sağlayıcılarının işlemlerinin niteliğine değinilecektir. Sosyal medya, enformasyon, düşünce, ilgi ve bilgi paylaşım imkânı tanımayarak karşılıklı etkileşim yaratan çevrimiçi araçlar ve web siteleri için kullanılan bir kavram şeklinde ifade edilebilir. Bir diğer deyişle sosyal medya, bilgisayar, internet ve mobil teknolojisinin gelişmesi ile ortaya çıkan, kullanıcıların zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde interaktif olarak etkileşimde buldukları sanal bir medya ortamıdır. Geleneksel medyadan ayrılmasını sağlayan en önemli husus herhangi bir kişinin sosyal medyanın içeriğini yaratabilme, yorumda bulunabilmesi ve katkı sağlayabilme imkanını haiz olmasıdır. Bu anlamda sosyal medya ile internet arasında yakın bir bağın olduğu ortadadır.

2020 yılına ilişkin bir araştırmada sosyal medyayı da içerecek şekilde ülkemizde bir günde internette geçirilen zamanın dünya ortalamasının üzerinde,7 saat 57 dakika olduğu ortaya konulmuştur. Aynı araştırmada yine dünya ortalamasının üzerinde ülkemiz nüfusunun %70,8' inin sosyal medya kullanıcısı olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda sosyal medyanın içerik yaratma ve toplumla paylaşma imkânı sağlaması, hukuki anlamda düzenleme altına alınmasını gerekli kılmaktadır. Zira sosyal medyanın bahsedilen bu özellikleri idari fonksiyon kapsamında kamu yararının sağlanmasını lüzumlu hale getirir. İnternet ortamında yapılan yayınlar temel olarak 5651 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Kanunla belirli işlemleri yapmaya yetkili kılınan yer sağlayıcı ve sosyal ağ sağlayıcıların işlemlerinin hukuki niteliğinin açığa kavuşturulması, yargısal denetimlerinin sağlıklı bir şekilde sağlanması açısından zorunludur.

5651 sayılı Kanununun 9. Maddesi yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların bir içeriğin yayından çıkarılması konusunda içerik sağlayıcıya ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilme hakkı tanıdığı, Kanunun Ek 4. maddesi ise sosyal ağ sağlayıcısına başvuru hakkını düzenleyerek yine uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilme hakkı tanıdığıdır. Bu başvurulara yer sağlayıcısı 24 saat, sosyal ağ sağlayıcısı ise 48 saat içerisinde cevap vermek zorundadır. Bu başvurular üzerine yer sağlayıcı ya da sosyal ağ sağlayıcı içeriği yayından kaldırırsa, içerik sahibinin iradesi dikkate alınmaksızın yapılan bu işleme karşı hukuki bir başvuru imkânına Kanunda yer verilmemiştir. Oysaki içeriğin yayından kaldırılması işlemi, içerik sahibi açısından ifade özgürlüğü kapsamında yer almakta ve anayasal bir hakkın kısıtlanması sonucu doğuran bir işlemin yargı denetimi dışı kalması sonucunu doğurmaktadır. Gerek yer sağlayıcıya gerekse sosyal ağ sağlayıcıya, içeriğin hukukiliğini denetleme ve hukuka aykırı olup olmadığını değerlendirerek yayından kaldırma yetkisi tanınmıştır ki anılan bu yetki, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti ile bilgiye ulaşma hakkının kullanımına ve sınırlanmasına ilişkin hususlarla ilgili olmakla kamu gücünün kullanımını gerektirmektedir. Özel hukuk kişilerince idari işlem tesis edilmesine ilişkin gerek Uyuşmazlık Mahkemesi'nce gerekse Danıştay'ca verilmiş kararlar da dikkate alındığında fonksiyonel anlamda idari faaliyet niteliği taşıyan ve özel kişilerce ifa edilen internet kolluğu faaliyeti olarak karşımıza çıkan bu işlemlerin, idari işlem olarak kabul edilmeleri ve idari yargının denetimine tabi tutulmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Yer Sağlayıcı, Sosyal Ağ Sağlayıcı, İnternet, Yargı Denetimi.

SOSYAL AĞ PLATFORMLARINDA ANONİM HESAPLARIN YASAKLANMASI BİR ÇÖZÜM MÜDÜR?

Yasin SÖNMEZ

Araştırma Görevlisi

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İdare Hukuku ABD

ysonmez@cu.edu.tr

Avrupa Birliği'nin çeşitli ülkelerinde ve bu arada Türkiye'de anonim hesapların, sosyal ağlar üzerinden kin, nefret, şiddet, iftira, dezenformasyon vs. unsurlar içeren içerikler ile mücadele kapsamında yasaklanması amacıyla parlamenterler tarafından kanun teklifleri verilmektedir. Sosyal ağlarda anonimlik konusu (*anonimity*), kanun tekliflerinin verilmesinin dışında, parlamentolarda çeşitli vesilelerle sık sık tartışılan bir konu olarak güncelliğini korumaktadır. Bu konuda gerek parlamentolarda gerekse toplumda yapılan tartışmalar özellikle infial yaratan belirli bir olayın yarattığı etkiyle daha da artabilmektedir. Somut olarak İngiltere'de bu yöndeki kanun teklifinin yakın bir tarihte Avam Kamarası'na sunulması beklenmektedir. Fransa'da ise 2021 yılı başlarında bu amaçla sunulan kanun teklifi kabul edilmemiştir. Bizde de 2020 yılında ve Şubat 2022'de bu konu ile ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne kanun teklifleri verilmiştir.

Anonimlik yani takma ad (*pseudonym*) kullanılmasının çoğu zaman cezasızlık hissini teşvik edebileceği ve son derece olumsuz sonuçlar doğuran kabul edilemez aşırılıklara yol açabileceği, yasak konulmasını savunanlarca ileri sürülen temel hususlardan biridir. Hedeflenen amaca baktığımızda ise bu yöntemle, anonimliğin kaldırılmasının (kimlik bilgileri verilmek kaydıyla dijital sosyal ağlara kayıt yapılabilmesinin) yasadışı içerik yazarlarını caydıracağı ileri sürülmektedir. Anonimlik kaldırılmak suretiyle suç oluşturan içeriklerin yaratıcılarına daha kolay ulaşabileceği savunulmaktadır.

Bununla birlikte, anonimliğin yasaklanmasının, temel bir hürriyet olan ifade özgürlüğü üzerindeki sonuçları incelenmek suretiyle ele alınması hukuk devleti olmanın zorunlu bir gereğidir. Diğer yandan anonimlik aslında sosyal ağ kullanıcıları arasında söz konusu olup yer ve erişim sağlayıcıları açısından bakıldığında, bunların anonimliği ortadan kaldıran çeşitli verilere sahip oldukları bilinen bir husustur. Bu bağlamda, sosyal ağ platformları aslında herhangi bir kullanıcısının tespit edilebilmesini sağlayan, diğer kullanıcıların ise göremediği verileri saklamaktadırlar: örneğin, erişim sağlayıcılarının yardımıyla internet aboneliğinin sahibini bulmayı mümkün kılan IP adresi, şikâyet konusu paylaşımın sahibini bulmayı sağlayabilmektedir. Ayrıca bir sosyal ağa kaydolmak için her zaman bir e-posta adresi veya bir telefon numarasının sağlanması gerektiğinden, bu da şikâyet konusu içeriğin sahibini bulmaya imkân tanıyabilecektir.

Dolayısıyla anonimliğin kaldırılmasının, suç failinin kamu otoriteleri tarafından bulunmasını sağlamaktan öte, bunun daha hızlı bir şekilde yapılmasına hizmet edeceği savunulabilir. Ancak failin daha çabuk bulunabilmesi imkânı ile "bir sosyal ağ kullanım biçimi" olan ve hatta bir hak olarak nitelendirilen anonimlik arasında seçim yapılırken ifade özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü gibi özgürlüklerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Diğer taraftan anonimliğin kaldırılması, sosyal ağ kullanıcılarının, ayrıntılı kişisel verilerini içeren hassas belgeleri, hâlihazırda kişisel verilerin saklanması ve kullanılması konusunda birçok tartışmaya neden olan sosyal ağ platformlarına emanet etmeleri anlamına da gelecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağların Regülasyonu, İfade Özgürlüğü, Haberleşme Özgürlüğü, Anonimlik, Kişisel Verilerin Korunması, BTK.

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN YATAY ETKİSİ VE SOSYAL MEDYA PLATFORMLARINA KAMU HİZMETİ İLKELERİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ

Çağrı ÇELİKÖZ

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

204234001015@lisansustu.selcuk.edu.tr

Demokratik toplum düzeninin temel gerekliliği olan ifade özgürlüğünü, mesajın taşıyıcısı olan mecradan bağımsız olarak düşünmek imkansızdır. Günümüzde ifade özgürlüğünün kullanımında en büyük mecrayı şüphesiz sosyal medya platformları oluşturmaktadır. Öte yandan sosyal medya platformları ve gelişen teknolojiler karşısında bireylerin kişilik haklarının korunması gündeme gelmekte, bu kapsamda ihlalde bulunan gerçek kişilerin verilerinin temini amacıyla devletler tarafından sosyal medya platformlarına karşı denetim mekanizmaları oluşturulmaktadır. Bu durum karşısında ifade özgürlüğünün dikey etkisinden ve devletler tarafından gerçekleştirilebilecek olası ihlallerden söz edilebilecektir. Fakat kişilerin sosyal medya platformlarını kullanırken karşılaşılabilecekleri tek ihlal devletler tarafından gerçekleştirilmemektedir. Zira ifade özgürlüğünün yatay etkisi bağlamında sosyal medya platformları da kişilerin ifade özgürlüğünü keyfi olarak ihlal edebilmektedirler. Böylelikle kişilerin ifade özgürlüğünün devletlere karşı korunması ihtiyacının yanında hakim durumda bulunan uluslar üstü şirketlere karşı korunması da ehemmiyeti haizdir. Bu kapsamda olmak üzere söz konusu platformlara karşı ifade özgürlüğünün korunmasının hangi hukuki kavram ve müesseselere dayanacağına öncelikle tespiti gerekmektedir. Öyle ki ifade özgürlüğünün korunmasında çatışan birçok özgürlüğün dengelenmesi problemi ortaya çıkmaktadır. Bunlardan en önemlisi özel hukuk tüzel kişisi olarak faaliyet gösteren sosyal medya şirketlerinin sözleşme özgürlüğünün sınırlanabilmesi yahut sınırlılığıdır. Zira şirketlerin piyasadaki hakim konumları ve alternatifsizlikleri nedeniyle, bireylerin şirketler karşısında eşit düzeyde bulunmaları ve şartları müzakere edebilmeleri mümkün olmamaktadır. Özel hukuk yönünden mesele genel işlem koşullarıyla ele alınabilse de çalışmamızda idare hukukunun mevcut kavram setleri dahilinde meseleye bir çözüm getirilip getirilemeyeceğini tartışacağız. Bu doğrultuda eşitlik ilkesi başta olmak üzere kamu hizmeti ve evrensel hizmet kanunlarının hakim durumda bulunan sosyal medya platformlarına karşı uygulanabilirliği ile uygulamaya sağlayacağı teorik arka planın olası yararları ve sakıncalarını inceleyeceğiz. Öyle ki uygulanabilirlik yönünden değerlendirdiğimizde, sosyal medya platformlarına kamu hizmeti vasfı verilmesi halinde kamu hizmetinin geleneksel anlamda kanunla kurulması problemi ortaya çıkmakta, bu problemin çözülmesinde virtüel kamu hizmetlerinin yeni bir bağlamda kullanılmaya elverişliliği gündeme gelmektedir.

Diğer yandan özel hukuk tüzel kişilerinin kamu hizmetini bir kamu idaresinin denetimi altında görebilmesi de aşılması gereken bir sorun olarak belirlemektedir; bu anlamda mevzuatımızda pozitif temeli bulunan evrensel hizmet kavramı ve Cumhurbaşkanının evrensel hizmet ihdas etme yetkisinin söz konusu problemin pratik olarak aşılabilmesine katkıları da değerlendirilecektir. Ayrıca pozitif hukukumuzda yer alan evrensel hizmetin kamu hizmeti kavramıyla ilişkisi ve çalışma bağlamında evrensel hizmetin kamu hizmetine indirgenebilirliği de aydınlatılmaya bekleyen bir husus olarak görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: İfade Özgürlüğü, Temel Hakların Yatay Etkisi, Sosyal Medya, Kamu Hizmeti, Evrensel Hizmet.

İLK VE ORTAÖĞRETİM KURUMLARI ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIMLARINA YÖNELİK DİSİPLİN HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gonca KOZANOĞLU

Arş. Gör., Dr.

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İdare Hukuku Anabilim Dalı

gkozanoglu@cu.edu.tr

Disiplin cezası gerektiren bazı davranış ve fiiller, bilişim teknolojisindeki gelişmeler nedeniyle günümüzde yaygın bir biçimde sosyal medya üzerinden de işlenebilir hale gelmiştir. Bu durumda disiplin hukukunun alanına giren bazı davranış ve fiillerin, sosyal medya üzerinden veya sosyal medya yoluyla işlenmesi halinde söz konusu davranış ve fiillerin ayrı bir disiplin suçu olarak düzenlenmesi ve cezalandırılması gerekmektedir. Zira disiplin hukukunun temel amacı, konulan kurallara aykırı davranan statü mensuplarına yaptırım uygulanarak belirli bir kurumun işler halde sürekliliğinin sağlanması ve çalışma düzeninin bozulmasının önüne geçilmesidir. İnternet kullanımının özellikle genç yaşta artmış olması da göz önüne alındığında, bazı davranış ve fiillerin ilk ve ortaöğretim öğrencileri bakımından sosyal medya üzerinden veya sosyal medya yoluyla işlenmesinin kaçınılmaz olması, bu konuya değinilmesi gerekliliğini doğurmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel örgün ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilere uygulanacak disiplin yaptırımları kanunla değil; yönetmelikle düzenlenmiştir. Ortaöğretim kurumları öğrencileri bakımından bu disiplin yaptırımları, “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği” ile düzenlenmiştir. (RG: 07.09.2013 - 28758). Bu Yönetmeliğin 163. maddesinde, ortaöğretim kurumlarında örgün eğitim gören öğrenciler hakkında dört tür disiplin yaptırımı öngörülmüştür. Bunlar; kınama, okuldan kısa süreli uzaklaştırma, okul değiştirme ve örgün eğitim dışına çıkarma yaptırımlarıdır. Söz konusu disiplin cezalarını gerektiren davranış ve fiiller ise Yönetmeliğin 164. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddenin ilgili hükümlerinde, bazı fiillerin “sosyal medya üzerinden” veya “sosyal medya yoluyla” işlenmesi halinde disiplin cezası verileceği öngörülmüştür. (m. 164/2 (a, ğ), m. 164/3 (m, r), m. 164/4 (l)).

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel, okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları öğrencilerinin tabi olduğu disiplin yaptırımları ise “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”nde düzenlenmiştir. (RG: 26.07.2014 – 29072). Bu Yönetmeliğin 54. maddesinde, öğrencilerin olumsuz davranışlarının özelliğine göre öğrencilere uyarma, kınama ve okul değiştirme yaptırımları uygulanacağı düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 55. maddesinde ise “sosyal medya kanalıyla” işlenen bazı fiiller, yaptırım gerektiren davranışlar arasında sayılmıştır. (m. 55/b-8).

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığının değinilen yönetmeliklerinde yer alan ilgili disiplin hükümleri, idare hukukuna hakim olan ilkelerden hukuk devletinin unsurları bakımından ele alınacaktır. Hukuk devletinin maddi ve şekli unsurları bakımından ise özellikle özgürlük, temel hak ve hürriyetlerin tanınması ve güvence altına alınması, insan hakları kavramı, temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması ile hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri kapsamında değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Disiplin Yaptırımı, Milli Eğitim Bakanlığı, Öğrenci.

DİJİTAL İÇERİK ÜRETİCİLERİ HAKKINDA VERGİ DENETİMİNİN GÜÇLÜKLERİ

Kerem ÖNCÜ

Dr. Öğretim Üyesi

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Mali Hukuk Anabilim Dalı

keremnc@hotmail.com

Sosyal medya, günümüzde oldukça önemli bir platformdur. İfade hürriyeti, haberleşme hürriyeti, kişisel verilerin korunması gibi birçok temel hak ve hürriyeti doğrudan ilgilendiren bu alan, ayrıca önemli bir gelir aracıdır. Kişiler sosyal medyada dijital içerik üretmek suretiyle önemli gelirler elde etmektedirler. Mali hukuk açısından bir süre bu kişilerin nasıl vergilendirileceği tartışılmış ve nihayet 7338 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile tartışmalı da olsa bir çözüm bulunmuştur. Anılan düzenleme uyarınca, bu kişilerin Türkiye'de elde ettikleri kazançlar gelir vergisi bakımından vergi istisnası kapsamına alınmıştır. Bunun şartı ise, Türkiye'de kurulu bir bankada hesap açılması ve bu faaliyetler sebebiyle elde edilen tüm hasılatın açılan hesapta toplanmasıdır. Bankalar ise, bu hesaplara aktarılan hasılat tutarı üzerinden %15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapmakla yükümlü kılınmıştır. Konu, birçok makale, köşe yazısı ve sosyal medyada ele alınmıştır. Bu çalışmada konu farklı bir açıdan ele alınacaktır. Sosyal medyada içerik üretenlerin vergilendirilmeleri için vergi idaresinin mali bilgilere ulaşması önem arz etmektedir. Bu ise vergi idaresinin denetimi ile mümkündür. Ancak vergi idaresinin elindeki hukuki müesseseler belli olup, bunlar ağırlıklı olarak defter ve vesika tutma, saklama ve ibraz yükümlülüğü olan mükellefler içindir. Sosyal medyada içerik üretenler ise bu konuda alışılmışın dışında görünüm arz etmektedir. Zira çoğunlukla bir akıllı telefon ve bir sosyal medya hesabı çoğu zaman yeterli olabilmektedir. Bu durum, vergi idaresini çaresiz bırakabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Vergi Denetimi, Kaynakta Kesinti, Dijital İçerik Üreticisi

GELİR VERGİSİ KANUNU'NDA YER ALAN SOSYAL İÇERİK ÜRETİCİLİĞİ İLE MOBİL CİHAZLAR İÇİN UYGULAMA GELİŞTİRİCİLİĞİNDE KAZANÇ İSTİSNASI

Harun AKGÜL

Arş. Gör. Dr.

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Kamu Hukuku Bölümü

akgulharun1981@gmail.com

Sosyal medya, internet ve telekomünikasyon gibi bilgi iletişim teknolojileri alanındaki gelişmeyle ortaya çıkmış; ülkemizde ve dünyada bireylerin hayatında önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Sosyal medyanın en önemli aktörlerinden birini, sosyal medya içerik üreticileri ve mobil cihazlar için uygulama geliştiren kişiler oluşturmaktadır. Gelir Vergisi Kanunu (GVK)'nın mükerrer 20/B maddesinde yapılan düzenleme ile bu kişilerin, sosyal medya yoluyla elde ettikleri kazançlar, belirli şartlarla 01.01.2022 tarihinden itibaren gelir vergisinden istisna edilmiştir.

İstisnanın kapsamına, internet ortamındaki YouTube, Instagram gibi sosyal ağ sağlayıcıları üzerinden metin, görüntü, ses, video gibi içerikler paylaşan sosyal içerik üreticilerinin, bu faaliyetlerinden elde ettikleri ile tablet veya akıllı telefonlar gibi mobil cihazlar için uygulama geliştirenlerin elektronik uygulama paylaşım ve satış platformları üzerinden elde ettikleri; reklam geliri, sponsorluk geliri, bağışlar, ücretli uygulama satış geliri, uygulama içi satış geliri, ücretli abonelik geliri gibi kazançlar girmektedir.

İstisnadan yararlanılabilmesi için iki şart bulunmakta olup bunlardan ilki, Türkiye'de kurulu bankalarda bir hesap açılması ve bu faaliyetlere ilişkin tüm hasılatın münhasıran bu hesap aracılığıyla tahsil edilmesidir. Bankalar bu hesaplara aktarılan tutar üzerinden %15 oranında vergi tevkifatı yapma yükümlülüğüne tabi tutulmuştur. İkinci şart ise, bu kazançların toplamının GVK'daki vergi tarifesinin, dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşmamasıdır. Bu şartları taşımayan yükümlüler, istisnadan yararlanmaz ve GVK'nın ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilir.

GVK'daki düzenleme öncesinde içerik üretilmesi veya uygulama geliştirilmesi yoluyla elde edilen kazançların niteliği, ne şekilde vergilendirileceği konusunda tereddütler bulunmaktaydı. Vergi idaresince bu kazançların, ticari kazanç olduğu yönünde özelemler verilmekte, vergi incelemelerinde bu yönde eleştirilerde bulunulup yükümlülük tesis edilerek cezalı tarhiyatlar yapılmaktaydı. Bu işlemler aleyhine açılan davaların önemli bir kısmı, yükümlüler lehine sonuçlanmaktaydı. Kanun değişikliği ile sorunlar büyük ölçüde çözüme kavuşturulmuş olsa da hala tartışmaya açık hususlar bulunmaktadır. Söz konusu faaliyetlerin, ticari faaliyet ve elde edilen kazançların, ticari kazanç olarak kabul edildiğine dair bir belirleme yapılmak isteniyorsa bunun kanunda açıkça ifade edilerek yapılması gerekirdi. Çünkü bu faaliyetlerde, sermayenin ön planda olduğu ticari bir organizasyon ve devamlılık, çoğunlukla bulunmamaktadır. Kişisel yetenek, mesleki uzmanlık, bilgi birikimi, şöhret gibi unsurların içerik üretilmesi veya uygulama geliştirilmesinde öne çıkması nedeniyle bu faaliyetlerin, ticari faaliyetten ziyade serbest meslek faaliyeti özellikleri daha ağır basmaktadır. Tartışmaya açık bir diğer durum ise kanunda öngörülen istisna sınırının çok az bir miktarda aşılması durumunda yükümlünün, istisnadan yararlanamaması ve istisnadan yararlananlara nazaran çok daha fazla vergi ödemek zorunda kalmasının, mali güce göre vergilendirme ilkesine aykırılık teşkil etmesidir. Bu nedenle istisna için kanunda belirlenen tutarın, bu kazancı elde eden tüm yükümlüler bakımından vergiden istisna tutulması yerinde bir uygulama olacaktır.

GVK' da yer alan bu istisna ile sosyal medyadaki içerik üreticiliği ve uygulama geliştiriciliği faaliyetlerden elde edilen kazançlar, kanundaki şartlarla gelir vergisinden istisna edilmiştir. Ancak bu kazançlar, tamamen vergi dışı bırakılmamış; %15 oranında tevkifata tabi tutulmuştur. Böylece istisna sınırı aşmayan bu kazançlar için tevkifat yoluyla ödenen vergiler, nihai vergi olmakta; ayrıca bunlar için beyanname verilmemektedir. Kanundaki bu düzenleme ile hem kayıt dışı gelir elde edilmesinin önüne geçilerek söz konusu kazançların daha kolay şekilde vergilendirilmesi sağlanmış hem de yükümlüler açısından vergilendirmenin nasıl yapılacağı konusunda belirlilik sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya Kazançları, Vergi İstisnası, Gelir Vergisi, Vergi Kesintisi.

II. OTURUM

ANAYASA HUKUKU VE ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYA

İÇERİK DENETİMİ GÖLGESİNDE İFADE HÜRRIYETİ

İsmail YÜKSEL

Dr. Öğr. Üyesi

Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

ismail.yuksel@antalya.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8740-3520.

Sosyal medya platformu Twitter 2018 yılı Temmuz ayında binlerce kullanıcı hesabını sildi. 8 Ocak 2021 günü ise eski Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'a ait olan "@realDonaldTrump" hesabını askıya aldı. Her iki işlem de herhangi bir devletten gelen taleplere değil sosyal medya platformunun kendi kurallarına; genel işlem şartlarına dayanmaktaydı. Elbette bu örnekler hem Twitter özelinde hem de kullanıcı tarafından üretilen içeriğe ev sahipliği yapan tüm mecralar için kolaylıkla çoğaltılabilir. Geçmişte de bireylerin temel hak ve hürriyetlerine müdahaleler siyasi iktidardan olduğu kadar diğer bireylerden de kaynaklanmıştır. Bununla beraber tarihte hiçbir zaman bir özel hukuk tüzel kişisinin, Dünya'nın tamamına yayılmış milyonlarca bireyin ifade hürriyetini ve haber alma hakkını tek taraflı kaleme aldığı kurallarla düzenlemesi mümkün olmamıştır.

Bir ülkede faaliyet gösteren tüm tüzel kişiler gibi sosyal medya platformları buldukları ülkenin hukukuna riayet etmek zorundadırlar. Dolayısıyla devletlerden gelen iç hukuka uygun talepleri geri çevirme ihtimalleri yoktur. Kullanıcı içeriklerine yönelik devletlerden gelen talepler siyasi iktidarın kişilerin temel hak ve hürriyetlerine müdahalesidir ve bu müdahalelerin hukuka aykırı olduğu takdirde nasıl iptal edilecekleri liberal demokrasilerde açıkça düzenlenmiştir. Çalışmamızın konusunu kullanıcı içeriklerine bu yöntemle yapılan müdahaleler değil, ilgili şirketin kendi kuralları doğrultusunda, kamu gücünün talebi olmaksızın yaptığı müdahalelerdir.

Bu alandaki ilk sorun şirketlerin ilgili devletin iç hukukuna uyma çabasını aşırıya kaçırması ve aslında hukuka uygun olan ifadeleri kendiliğinden sınırlandırmasıdır. İç hukukun çizmiş olduğu sınırlardan uzak durmak için kullanıcıların hürriyeti olması gerektiğinden daha fazla sınırlandırılmaktadır. İkinci sorun şirketlerin gerçekleştirdiği müdahalelere karşı, kamu gücünün müdahalelerinin aksine, etkili başvuru yollarının bulunmamasıdır. Çoğu durumda şirketler kesin bir dille kaleme alınmamış kullanıcı sözleşmelerine dayanarak kullanıcı hesaplarını ya da belirli içerikleri erişime kapamakta ancak bu yaptırımlara karşı bireylere öngörülebilir ve hızlı başvuru yolları ya da çareler sunmamaktadır.

Üçüncü problem kullanıcılar tarafından üretilen içerik miktarıyla baş etmek amacıyla birçok şirketin içerik yönetiminin çeşitli aşamalarında otomasyondan yararlanmasıdır. Otomasyon işaretle amacıyla kullanılıp nihai karar insan tarafından verilebileceği gibi, tüm içerik yönetimi sisteminin de otomasyona terk edilmesi mümkündür. Bu ise özellikle bağlamın yazılım tarafından anlaşılacağı durumlarda ya da yazılımın isabetli analiz yapamayacağı durumlarda kullanıcıların hürriyetlerini sınırlandırmaktadır.

Değineceğimiz son husus ise şirketlerin içerik yönetimi kurallarına aykırılık nedeniyle uyguladıkları yaptırımlara dair öngörülebilirliği sağlayacak miktarda örneğin kamuoyuyla paylaşılmamasıdır. Yargı mercileri ya da idari otoriteler kadar ayrıntılı olması beklenmese de kullanıcıların zaten oldukça soyut olan kuralları anlayıp davranışlarını şekillendirebilmesi için şirketlerin önceki kararların kamuya açılması gereklidir.

Devletlerin kişilerin ifade hürriyetlerini ve haber alma haklarını korumak amacıyla gerekli hukuki altyapıyı hazırlaması bu alandaki pozitif yükümlülüklerinin ilk adımını

oluşturmaktadır. Bu nedenle şirket ile birey arasında yapılmış olan s3zleşmenin sıradan bir hizmet akdi olarak g3r3lmesi ve 3zel kişilerin iradesine terk edilmesi m3mk3n değildir. Bireylerin g3n3m3zde başta ifade h3rriyeti ve haber alma hakkının temel gerçekleşme mecrası haline gelmiş olan sosyal medya platformları olmak 3zere şirketlere karşı en az kamu g3c3n3n m3dahalelerine karşı korundukları kadar korunmaları gerekir.

Detaylı, kesin ve 3ng3r3lebilir hukuk kuralları olmadan temel amacı k3r elde etmek olan şirketlerin kamu g3venliği ve temel haklar arasındaki dengeyi kuramayacağı açıktır.

Anahtar Kelimeler: Haber Alma Hakkı, Sosyal Medya, İçerik Y3netimi, Otomasyon, Genel İşlem şartları.

SOSYAL MEDYADAKİ GAZETECİLİK FAALİYETLERİNİN BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Onur Can KESKİN

Avukat, Ankara Üniversitesi SBE Kamu Hukuku ABD Doktora Öğrencisi

avonurcankeskin@gmail.com

21.05.2021 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Basın Kartı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile gazetecilerin “*Şiddet ve terörü özendirerek, her türlü örgüt suçları ile mücadeleyi etkisiz kılacak içerik oluşturması*” halinde sürekli nitelikli basın kartlarının iptal edilebileceği düzenlenmiştir. Düzenlemede kullanılan içerik terimi, 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun çerçevesinde yorumlanmaktadır. Bu anlamda gazetecinin bir haberi ya da düşünceyi sosyal medya hesabından paylaşması, düzenleme kapsamında değerlendirilebilecektir. Düzenleme, daha önce bir benzeri olmamasının yanı sıra; Anayasa ile koruma altına alınan basın özgürlüğünü etkileyecek özellikte olması nedeniyle dikkat çekicidir.

5651 Sayılı Kanuna dayanılarak verilen mahkeme kararları ve Anayasa Mahkemesi tarafından verilen 27/10/2021 tarihli son karar da dikkate alındığında erişimin engellenmesi usulünün ve usuldeki eksiklik ve yanlışlıkların tartışıldığı görülmektedir. Öte yandan bildiriye konu düzenleme ile, içerik nedeniyle uygulanacak yaptırımların sınırının Yönetmelikle daha da genişlediği anlaşılmaktadır. Düzenlemenin kanuni bir dayanağı bulunmamasıyla birlikte, öngördüğü yaptırımın erişim engellenmesi kararından çok daha geniş olduğu görülmektedir. İçeriğin hukuka uygun görülmemesi halinde erişimin engellenmesi ile tek bir içeriğin engellenmesi söz konusu iken, Yönetmelik kapsamında yapılacak değerlendirme sonucunda bir gazetecinin mesleğini sürdürmesini imkansız kılacak şekilde basın kartının iptali kararı verilebileceği anlaşılmaktadır. Öte yandan; 5651 Sayılı Kanuna dayanılarak yapılacak bir değerlendirmede mahkeme kararı aranırken, Yönetmeliğe dayanılarak yapılacak değerlendirme idari bir komisyonun takdirindedir.

Günümüzde gazetecilerin sosyal medyayı etkin olarak kullanıyor oluşu, hatta haberleşme ve haber verme faaliyetlerinin oldukça etkili bir kısmının sosyal medya üzerinden yürüyor olması konuyu daha da önemli hale getirmektedir. Kamuyu ilgilendiren konuların sosyal medya üzerinden tartışılması her vatandaş için ifade özgürlüğü çerçevesinde bir hakkın kullanılması iken; gazeteciler için bu, aynı zamanda kamusal bir görevin de ifası anlamına gelmektedir. Bu nedenle gazetecilerin sosyal medyada “içerik” oluşturması ve bu konuyu düzenleyen hukuki düzenlemelerin tartışılması, kamu hukuku tartışmaları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bildiride; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarından da faydalanılarak, konunun teorik alt yapısı açıklanacak, ardından düzenlemenin hukuken ve sosyal medya açısından taşıdığı anlama değinilecek ve son olarak güncel ışıktutacak şekilde çözüm önerileri paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İçerik, basın özgürlüğü, insan hakları, basın kartı, erişimin engellenmesi.

BİREY, DEVLET ve TOPLUM İLİŞKİSİNDE SOSYAL MEDYA ELİYLE PROPAGANDA

Selim MİSAFİR

Dr.

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Kamu Hukuku Bölümü

selimmisafir@gmail.com

Klasik egemenlik düşüncesinde yaşanan değişim ile yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin birbirlerinden bağımsızlığını ifade eden güçler ayrılığı prensibinin alışlagelmiş görünümünün de dönüştüğü ve medyanın dördüncü güç haline geldiği, artık doktrinde geniş çevrelerce kabul gören bir savdır. Bu anlamda, demokratik toplum düzeninin esasını teşkil eden kuvvetler ayrılığı sisteminde vazgeçilmez bir unsur haline gelen medya üzerinde sivil toplum ve siyasi yapıların faaliyetleri yoğunlaşmıştır. Zira güç devşirme aracına dönüşebilen medyanın çeşitli ideolojik ve siyasal amaçlar doğrultusunda kullanılması, toplum nezdinde kazanılacak meşruiyeti ve bu sayede geniş halk kitleleri üzerinde sağlanabilecek otoriteyi mümkün kılacak bir olgudur.

Pierre Bourdieu, tarihsel olarak toplumsal sınıfların olağanlaşmasını ve kanıksanmasını incelemeye tabi tutarken toplumsal kurumların sınıfsal ayrıcalıkları meşru hale getirmekteki asıl fonksiyonunun bu ayrıcalıkları doğallaştırmak olduğunu ve bu durumun yaşanmasında kültürel sermaye araçlarının rolünü vurgular. Bu araçların sağladıkları toplumsal kolaylıklar dışında birer propaganda yöntemine evrilmesi ve medyanın bu maksatla kullanılması, medyada yaşanan dönüşümle belirgin bir artış göstermiştir. Yakın dönemlerde teknolojik gelişmelere paralel olarak internet erişiminde ortaya çıkan kolaylıkların ve bu bağlamda dijital medyanın görünürlüğündeki artışın bir sonucu olarak kullanımı yaygınlaşan sosyal medya, çeşitli propaganda metotları bakımından etkin bir işlevsellik taşımaktadır.

Noam Chomsky, propaganda yöntemiyle bir şey kabul edilmese dahi o şey için toplumu ikna etme olanağından söz eder ve böylece rızanın imal edildiği üzerinde durur. Bu bağlamda bir dijital medya aracı olarak sosyal medya, propaganda ile rıza tesis etme alanı olabilmektedir. Sivil toplum ya da siyasi iktidar, toplumsal yaşama dair siyasi, ekonomik, dini, hukuki vb. uygulamalara meşruiyet kazandırmak ve bu uygulamaların devamının desteklenmesini sağlamak veya bunlara karşı konan tezleri ortadan kaldırmak için sosyal medyaya başvurmaktadır. Bu halde sosyal medya, rıza üretimi namına faaliyet yürütebilmektedir.

Propaganda yöntemi olarak sosyal medyaya başvurulmasının esas sebebi, kamuoyunu meydana getiren bireylerin medyadan alımladıkları ile sosyal hayatında doğal ve doğrudan bir bağlantı kurması sayesinde kolayca ikna edilebilmesidir. Zira kişiler, sosyal medyada kendilerine sunulanlara empati geliştirerek kendilerini onun içinde bulabilir ve kendi gerçekliklerinden kopabilir. Gerçeklikten yoksun bir algıyı çıkarlarına göre manipüle etmeyi amaçlayanlar için sosyal medya, ideal bir propaganda aracı olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Propaganda, Sivil Toplum, Siyasi İktidar, Sosyal Medya.

DİJİTAL AKTİVİZMİN FARKLI SESLERİN DUYULMASI VE BASTIRILMASINDAKİ ROLÜ

Olca KARACAN

Arş. Gör., Dr.

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi ABD

olcaykrcn@yahoo.com

Sosyal medya kişilerin ve grupların çok sayıda insanla iletişime geçerek seslerini duyurmalarına imkan sağladığı için sosyal medyanın kişilerin ifade özgürlüğünü genişletme potansiyeli inkar edilemez. Özellikle yaşam deneyimleri görmezden gelinen veya yok sayılan yoksullar, engelliler, siyahiler, suça sürüklenen çocuklar, gibi ötekileştirilen veya marjinalleştirilen kişi veya grupların kendilerini ifade etmelerinde sosyal medyanın önemi çok büyüktür.

Sosyal medya ötekileştirilen veya marjinalleştirilen kişi ve grupların seslerini çıkarmalarına imkan sağladığı ve onların kendilerini ifade etme olanağını artırdığı için onların yaşadıkları adaletsizliklerin görünür kılınmasında sosyal medyanın rolü inkar edilemez. Dahası ötekileştirilenlere veya marjinalleştirilenlere destek olmak ve onlarla dayanışmak isteyen insanlara da onlarla iletişime geçme olanağı sağladığı için bazen onların yaşadıkları adaletsizliklerin bir nebze de olsa giderilmesi girişimlerine ön ayak olunmasında da sosyal medyanın rolü küçümsenemez.

Dijital teknolojinin gelişmesiyle sosyal medya aracılığıyla hem ötekileştirilen kişi veya gruplar hem de kendileri dezavantajlı konumda olmasa bile ötekileştirilenlerle veya marjinalleştirilenlerle belli ölçülerde de olsa işbirliği çabası içinde olması adaletsizlikler karşısında dijital araçları kullanarak tutum almaya dayalı dijital aktivizm olarak nitelendirilen yeni bir aktivizm biçimi oluşmuştur.

Dijital aktivizm olarak nitelenebilecek bu yeni aktivizm biçimi ötekileştirilen veya marjinalleştirilen kişi veya grupların yaşadıkları ayrımcılıkları, eşitsizlikleri ve adaletsizlikleri özellikle de bilgisel adaletsizlikleri dile getirmede çok faydalı olmuştur. Ancak bu aktivizm biçimi de her zaman karşılıklı veya çok taraflı diyalog kurmaya dayalı olmadığı için bazen bu aktivizmin olanaklarını kullanılarak da çeşitli yapısal adaletsizliklerle veya eşitsizliklerle mücadele etmek isteyen kişilerin ifade özgürlükleri de engellenebilmektedir. Örneğin cinsel tacizle mücadele etmek için tacizcileri ifşa etmenin cinsel tacizle mücadele etmeye zarar verebilecek yönlerini dile getirenlerin tacizcileri desteklemekle suçlanıp onların susturulması bu kapsamda düşünülebilir. Diğer bir ifadeyle dijital aktivizmin ötekileştirilenlerin ve marjinalleştirilenlerin sessizliklerinin kırılmasında ve seslerinde duyulmasında çok büyük bir öneme haiz olsa da bu aktivizm biçimiyle de bazen eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin farklı yönlerini dile getirenlerinin seslerinin bastırılması onların ifade özgürlüklerinin engellenmesi mümkündür.

Eşitsizliklerin ve adaletsizliklerin farklı yönlerinin dile getirilmesi dijital platformlarda hem de bizzat dijital aktivistler tarafından engellenmesi her şeyden önce kişilerin en temel haklarından biri olan ifade özgürlüğünün tırpanlamasına neden olur. Ayrıca bu ses bastırma biçimi korku kültürünü besleyerek yapısal adaletsizliklerin ve eşitsizliklerin farklı yönlerinin dile getirilmesine zorlaştıracığı için ses bastırmanın eşitsizliklerle ve adaletsizliklerle mücadele edilmesine ciddi zarar vereceği ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Aktivizm, Bilgisel Adaletsizlik, İfade Özgürlüğü, Farklı Sesler.

BİR İNSAN HAKKI OLARAK İNTERNETE ERİŞİMİN ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDA ANALİZİ: NORMATİF ÇERÇEVE, UYGULAMA VE OLASILIKLAR

Murat ESMER

Arş. Gör., Dr.

Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Milletlerarası Hukuk ABD

muratesmer@yahoo.com.tr

Teknolojinin gelişimi ve internetin hayatın her alanında yaygın biçimde kullanılmaya başlanmasıyla beraber, hak ve özgürlüklerin hayata geçirilmesinde de internete erişim önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Yeni Koronavirüs Hastalığının (COVID-19) 2020 yılında dünya genelinde bir salgına dönüşmesi ve salgınla mücadele kapsamında dünya genelinde uygulanan tedbirler, eğitim, sağlık, bilgi edinme, ifade/medya özgürlüğü, çalışma hayatı gibi alanlarda günlük faaliyetler ile hizmetlerin internet aracılığıyla gerçekleştirilme oranını da fazlasıyla arttırmıştır. Belirtilen tüm bu durumlar ışığında bu çalışmanın konusunu, uluslararası hukuk alanında internete erişimin bir insan hakkı olarak tanınması hususundaki hukuki gelişmeler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında konuya ilişkin uluslararası/bölgesel insan hakları sözleşmeleri, ilgili sözleşmelerin denetim organlarınınca verilen kararlar ile “yumuşak hukuk” olarak nitelendirilen ve Birleşmiş Milletler (BM) bünyesinde yer alan Düşünce ve İfade Özgürlüğü Özel Raportörü ile İnsan Hakları Konseyi tarafından hazırlanan belgeler/raporlar/kararlar detaylı biçimde irdelenecektir. Belirtilen incelenme yönteminin uygulanmasıyla, uluslararası insan hakları hukukunda internete erişimin bir hak olarak tanınması hususundaki imkânların ve zorlukların kapsayıcı biçimde ortaya koyulması amaçlanmaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde ilk olarak internetin, diğer insan haklarının kullanılmasındaki önemine dikkat çeken ve ayrıca internete erişimin bir insan hakkı olarak tanınması, herkese bu imkânın sağlanması için devletlerin gerekli politikaları ve uygulamaları hayata geçirmelerini tavsiye eden, hukuki yönden bağlayıcı olmayan BM Düşünce ve İfade Özgürlüğü Özel Raportörünün 2011 tarihli raporu ile 2016 tarihli BM İnsan Hakları Konseyi kararı ele alınacaktır. Ardından, uluslararası insan hakları hukuku alanında yeni bir durumun normatif olarak ileri sürülebilmesi için başvuru alan içkin hak doktrini ile durumun ortaya çıkardığı önem nedeniyle yeni bir hukuki düzenleme veya sözleşme yapılması yöntemi incelenecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde BM bünyesinde kabul edilen Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (EİHB), Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (MSHS) ile bölgesel düzeyde başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) olmak üzere, kabul edilen diğer insan hakları sözleşmelerinin internete erişimi yakından ilgilendiren ifade ve medya özgürlüğü düzenlemeleri irdelenecektir. Hem söz konusu düzenlemeler hem de düzenlemeleri yorumlayan sözleşmelerin denetim organlarının kararları bir bütün olarak ele alındığında, uluslararası insan hakları hukuku alanında internete erişimin henüz ayrı, bağımsız bir hak olarak kabul edilmediği ortaya çıkmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, internete erişimin bir hak olarak uluslararası hukuk alanında tanınması hususundaki olasılıklar ve zorluklar irdelenecektir. Dünya genelinde teknolojiye ve internete erişimde yaşanan dijital bölünme, devletlerin internete erişimi bir hak olarak kayıt altına alacak yeni bir düzenlemeye soğuk bakmaları ve internete erişim hakkının uluslararası bir teamül kuralı olarak kabul edilmesi için henüz yeterli sayıda devlet uygulamasının bulunmaması hususları, internete erişimin bir hak olarak tanınması önündeki zorlukları oluşturmaktadır. Ancak internete erişimde dezavantajlı gruplara öncelik verilmesi (kadınlar, çocuklar, kırsal kesimde yaşayanlar vb.), belirli alanlarda ve yerlerde (toplu taşıma-

meydanlar, okul, hastane vb.) internetin bedelsiz, kamu hizmeti olarak sunulması ve herkesin karşılayabileceği bir ücret karşılığında internete ulaşabilmesi gibi hususların, uluslararası/bölgesel denetim organlarının kararları aracılığıyla uluslararası insan hakları hukuku alanında normatif bir temele kavuşturulması mümkün gözükmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnternete Erişim Hakkı, Birleşmiş Milletler, Dijital Bölünme, BM İnsan Hakları Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

III. OTURUM

CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYA

SOSYAL MEDYA YAYINLARINDA İÇERİĞİN ÇIKARILMAMASI VE/VEYA ERİŞİMİN ENGELLENMEMESİ SUÇU

Doç. Dr. Yavuz ERDOĞAN

Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Öğretim Üyesi

yavuz.erdogan@antalya.edu.tr

5651 S.K'nun 8. maddesinin 10. fıkrasında bu madde kapsamında koruma tedbiri olarak karar verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi hali suç olarak düzenlenmiştir. Madde metni "Koruma tedbiri olarak verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen içerik, yer veya erişim sağlayıcılarının sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" şeklindedir. Bu suçun yaptırımı önceden "altı aydan iki yıla kadar hapis cezası" iken 6518 sayılı Kanunun 92. maddesiyle mevcut şekline çevrilmiştir. Ayrıca madde metninin ilk halinde suçun hareket unsuru "*erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen*" şeklindeyken 7253 sayılı Kanunun 4. maddesiyle "*içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen içerik,*" şekline getirilmiştir.

Günlük yaşantımızın neredeyse tamamının internete taşındığı ve özel hayat bilgileri ile kişisel verilerin internet ortamında elden ele dolaştığı, saniyeler içinde milyonlarca kişiye ulaşabildiği dikkate alındığında çok hızlı bir şekilde içeriğin yayından çıkarılması ya da içeriğe erişimin engellenmesi son derece önemlidir.

İnternet ortamındaki erişimin hususu 5651 S.K'da özel olarak düzenlendiği için, çalışma konusuna ilişkin temel kavramlar (sosyal medya, erişim, içerik, erişimin engellenmesi ve içeriğin yayından çıkarılması, erişim sağlayıcı, içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı) açıklanırken bu kanunda yer alan tanımlar esas alınmıştır. Ayrıca koruma tedbiri kavramı da ceza muhakemesi hukuku bağlamında değerlendirilmiştir.

Bu suçla korunan hukuki değerler madde kapsamında katalog suç şeklinde sayılan suçlarla korunan değerler olduğu düşünülmektedir.

İnceleme konusu suçta ilgili sorumlunun içeriği yayından çıkartması ya da erişimi engellemesi gerekirken bunu yapmamak suretiyle, yani ihmali davranışta bulunmak suretiyle işlenmesi nedeniyle, bu suçun ihmali suç olduğunu söyleyebiliriz.

Madde metninde "*...kararının gereğini yerine getirmeyen içerik, yer veya erişim sağlayıcılarının sorumluları*" yazılı olduğundan bu suç özgü suçtur. Diğer bir deyişle, failin mutlaka içeriği yayından kaldırmakla ve/veya erişimi engellemekten sorumlu kişi olması gerekmektedir. Bu kişinin kamu görevlisi olması gerekmemektedir.

Suç mağdur bakımından özellik taşımamaktadır.

İnceleme konusu suçta içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı suçun konusunu oluşturmaktadır.

Bu suçta suçun herhangi bir nitelikli hali bulunmamaktadır.

İnceleme konusu suç kaleme alınırken failin özel bir saikle hareket etmesi aranmamıştır. Bu nedenle bu suç manevi unsur bakımından bir özellik içermemektedir. Diğer bir deyişle, suçun genel kastla; yani bilerek ve istenerek işlenmesi gerekmektedir. Genel kastla işlenebilen suçlar kural olarak olası kastla da işlenebileceğinden bu suçun olası kastla da işlenmesinin mümkün olduğunu düşünmekteyiz.

İhmali suç olduğundan teşebbüse elverişli değildir.

İştirak bakımındansa bir özellik taşımamaktadır. Her türlü iştirak mümkündür.

İçtima bakımından ise, madde metninde özel içtima hali yaratılarak “*fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde*” yazıldığından, içeriğin çıkartılmaması ve/veya erişimin engellenmemesi halinde failin eylemi başkaca bir suç oluşturuyorsa ve o suçun cezası inceleme konumuz olan suçun cezasından daha ağır ise artık oradaki suç faile tatbik edilerek cezası da ona göre belirlenecektir.

İnceleme konusu suçun takibi şikâyete bağlı değildir; re'sen takibi gerekir.

Bu suç hakkında yargılama yapmakla görevli mahkeme, 5235 S.K'nın 11. maddesi gereği asliye ceza mahkemesidir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, sosyal medya, yayından çıkarma(ma), erişim engelleme(me).

CEZA MUHAKEMESİ HUKUKU BAĞLAMINDA SOSYAL MEDYADA İÇERİĞİN YAYINDAN ÇIKARILMASI VE ERİŞİMİN ENGELLENMESİ KORUMA TEDBİRLERİ

İnanç İŞTEN

Dr. Öğretim Üyesi

Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD

inanc.isten@antalya.edu.tr

ORCID: 0000-0002-8755-7391

Günümüzde sosyal medya en önemli kitle iletişim aracı haline gelmiş, neredeyse herkesin takip ettiği ve düşüncelerini paylaştığı dijital platform olma özelliği kazanmıştır. Aynı zamanda bilgi edinme amacıyla da ilk başvurulan kaynaklardan olan sosyal medya, artık günümüz insanları için hem bireysel hem de toplumsal olarak vazgeçilmez bir araçtır. Sosyal medyanın hayatımızda oynadığı rol ve sağladığı imkânlar olumlu yönleri yanında suiistimalleri de beraberinde getirmekte, bu imkânlar bazı kişilerce kötü amaçlarla kullanılmakta, sosyal medyada işlenen suç her geçen gün artmakta, özel hayatın gizliliği ve kişilik hakları kolaylıkla ihlal edilmektedir.

Sosyal medyanın kötüye kullanılması, bu alanın da düzenlenmesi ve denetlenmesi ihtiyacını doğurmuş, bu bağlamda kötü kullanımlara yönelik içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi tedbirleri geliştirilmiştir. Ülkemizde sıklıkla eleştiri konusu olmalarından dolayı, bu tedbirlerin ele alınmasında ve tartışılmasında fayda bulunmaktadır. Zira içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi hallerinde sadece haberleşme hakkının değil, ifade özgürlüğünün ve ifade özgürlüğünün gelişmesinde son derece etkili olan basın özgürlüğünün de etkilendiği kabul edilmektedir.

Bildiride öncelikle, bildiri konusu ile doğrudan bağlantılı olan “sosyal medya”, “erişim”, “içeriğin yayından çıkarılması”, “erişimin engellenmesi” ve “koruma tedbiri” kavramları kısaca açıklanacaktır. Sonrasında içeriğin yayından çıkarılması ile erişimin engellenmesinin yasal dayanağını teşkil eden 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun hakkında genel bilgi verilecektir.

5651 sayılı Kanun’da, dört farklı maddede içeriğin yayından çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi halleri düzenlemiştir. Bildiride, Kanun’da yer alan düzenlemeler çerçevesinde, hangi durumlarda erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanabileceği, erişimi engelleme yöntemleri ile birlikte açıklanacaktır. Bu noktada içeriğin yayından çıkarılması konusu da değerlendirilecek ve yayından çıkartmanın erişimin engellenmesinden farkı ortaya konacaktır.

5651 sayılı Kanun’da, içeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi tedbirlerinin, gerek idari gerekse koruma tedbiri niteliğinde, tamamen iç içe geçmiş halde düzenlendiği görülmektedir. Bu durum, nitelikleri farklı idari ve adli tedbirler arasında karmaşaya yol açmaktadır. Bildiride, hangi engellemelerin Ceza Muhakemesi Hukuku bakımından koruma tedbiri niteliğinde olduğu, hangilerinin ise idari tedbir olarak değerlendirilmesi gerektiği ortaya konacak, erişimin engellenmesi ve içeriği yayından çıkartılması tedbirleri, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü bağlamında değerlendirilecektir.

İnternetin hayatımızın her alanını kuşattığı ve yapay zekâ teknolojilerinin sürekli geliştiği bir dönemde, 5651 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemelerin ihtiyacı tam olarak karşıladığı söylenemez. Nitekim bu nedenle, Kanun’da sürekli değişiklikler yapılmaktadır. Bu

bağlamda, bildirinın sonuç kısmında mevcut yasal düzenlemelere ilişkin eleştirilerimiz ile önerilerimiz dile getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Sosyal Medya, Yayından Çıkarma, Erişim Engelleme, İfade Özgürlüğü.

SAHTE SOSYAL MEDYA HESAPLARININ İŞLEDİĞİ SUÇLARDA SORUMLULUK

Merve Ayşegül KULULAR İBRAHİM

Dr. Öğretim Üyesi

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Bilişim ve Teknoloji Hukuku Abd Bşk.

aysegul.kulular@asbu.edu.tr

ORCID: 0000-0001-6556-0269

Sosyal medya aktörleri yalnızca gerçek kişiler değildir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte tüzel kişi hesapları, ya da yarı otomatik hesaplar olarak tanımlanan sosyal botlar şeklinde adlandırılan yapay zekanın kullanılabildiği hesaplar da sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Bu hesapların ürettiği içerikler ve yaptığı paylaşımlar kamu hukuku kapsamında bazı durumlarda suç konusu olabilmekte bazı durumlarda idari para cezasını gerektirebilmektedir. Sosyal medyada gerçek kişi isimleriyle ve bazı durumlarda topluma mal olmuş kişi isimleri kullanılarak oluşturulan sahte hesaplar üzerinden otomatik olarak içerik üretimi ve paylaşımı yapılmaktadır. Bu paylaşımlar başkalarının onurunu, şeref ve saygınlığına saldırı niteliğinde olabilmektedir. Bu durumda özellikle yapay zekanın öğrenmesiyle kendi ürettiği içeriğin hakaret ya da sövme olarak nitelenip nitelenemeyeceği tartışılmalıdır. Bundan başka, ismi sahte hesapta kullanılan gerçek kişinin, sahte hesabın yaptığı paylaşımlar nedeniyle toplumdaki konumunun sarsılması gündeme gelebilir. Özellikle topluma mal olmuş kişiler için hiç katılmadığı fikirlere öncülük ediyormuş gibi paylaşımlar yapıldığında toplumun bu kişilere atfettiği değer olarak tanımlanan onur ve şerefi zarar görebilir. Bu durumda sahte hesapta ismi kullanılan gerçek kişiye karşı hakaret suçunun oluşup oluşmadığı tartışılmalıdır. Hakaret suçunun maddi ve manevi unsurları değerlendirilerek bahsedilen durumlarda özellikle ceza hukuku bağlamında yapay zekanın henüz bir tür kişiliğinin bulunmaması nedeniyle cezai yaptırımların sujesi olamaması sorunu tartışılmıştır.

Sosyal botların ürettiği içeriklerin kasıtlı olarak toplumu aldatma amacına yönelik olması durumunda toplumun gördüğü zararın engellenmesi konusuna değinilmiştir. Bu bağlamda yalan haber, dezenformasyon ve mezenformasyon kavramları analiz edilmiştir. Özellikle seçim zamanında artan bot kullanımlarının; seçme ve seçilme hakkına, demokratik toplum düzenine etkileri araştırılmıştır. Bundan başka bot kullanımları ile tüketicilerin satın alma kararlarını özgür iradeleriyle veremedikleri örnekler üzerinden açıklanmıştır. Dezenformasyon veya mezenformasyonun suç olarak düzenlenmesi gerektiği bu şekilde özellikle dış ülkelerin toplumumuzu gerek siyasi gerek ticari amaçlarla baskılamasının önüne geçilebileceği belirtilmiştir.

Bu çalışma ile sosyal medya hesaplarının yaptığı paylaşım, yorum veya beğenilerin gerçek kişilere ait olmayıp botlara ait olduğu durumlara dikkat çekilmesi amaçlanmıştır. Çalışma ile sosyal medyada sahte hesaplar kullanılarak yapılan paylaşımlar, hakaret suçu ve dezenformasyon veya mezenformasyon konuları üzerinden örneklendirilmiştir. Sosyal medyada botlar ile işlenen hukuka aykırılıklar botların cezai sorumluluğu bağlamında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Yapay Zeka, Sosyal Bot, Bilişim Ceza Hukuku, Hakaret Suçu ve Dezenformasyon.

SOSYAL MEDYA ARACILIĞIYLA İŞLENEN SUÇLARDA AÇIK ve YAKIN TEHLİKE ŞARTI

Zahit YILMAZ

Dr. Öğretim Üyesi

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi ABD

zahityilmaz@marmara.edu.tr.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3959-3141>

Sosyal medyanın kullanımının yayılması ile bu mecrada işlenen suçların, hem çeşitliliğinin hem de işlenme sayısının ciddi şekilde arttığı bilinmektedir. Bunun en önemli sebebi, faillerin sosyal medyada kendilerini daha güvende hissetmesidir. Gerçekten bu tip suçların tespiti, diğer suçlara nazaran daha zordur. Düşüncenin ifade edilmesinde oldukça güçlü bir araç olan sosyal medyada kişilerin düşüncelerini milyonlarca insana rahatlıkla aktarması mümkündür. Düşüncenin özgürce ifade edilebilmesi, demokratik bir toplum için olmazsa olmaz bir şart olmakla birlikte bu özgürlüğün sınırları söz konusudur. Bu sınırlar arasında, açığa vurulan düşüncelerin, kamu düzeni ve kamu barışını bozmaması ve bu değerleri tehlikeye sokmaması da yer almaktadır. 5237 sayılı TCK'da düzenlenen kamu barışına karşı suçlar incelendiğinde, Kanun koyucunun, bazı suç teşkil eden fiillerin cezalandırılması için açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkması şartını aradığı görülmektedir. Bu şartın hukuki niteliği tartışmalıdır. Bahse konu şartın netice olduğu ifade edildiği gibi objektif cezalandırılabilirlik şartı olduğu da savunulmaktadır. Şüphesiz bu tartışma sadece teorik olmayıp suçun oluşumu, zamanaşımı, teşebbüs, suçun işlendiği yer ve zamanın tespiti gibi önemli bazı hukuki sonuçları da olan bir husustur. Bununla birlikte bir başka sorun, bahse konu şartın sosyal medya aracılığıyla işlenen suçlarda ne şekilde gerçekleşeceği. Açık ve yakın tehlike koşulunun, “açık ve mevcut tehlike” şeklindeki halinin mevzuatımıza girişi, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile 2003 yılında olmuştur. Oysa sosyal medyanın günlük hayatımızın olmazsa olmaz bir parçası olması çok daha yenidir. Bu durum, ceza hukukunun, sosyal medyayı da dikkate alarak yorumlanmasını gerekli kılmaktadır. Örneğin sosyal medya aracılığıyla açıklanan bir görüşün açık ve yakın bir tehlikeye sebep olup olmadığının tespiti, bir yürüyüş ve yahut toplantıda sarf edilen söze nazaran daha zordur. Yine, sosyal medya aracılığıyla açıklanan sözlerin kime ait olduğu, sözün hangi amaçla ve ne zaman sarf edildiği, düşünceyi paylaşan kişi ile düşüncenin sahibi olan kişinin farklı olması gibi hususlar da tartışmalı hususlardır. Bu anlamda, ilgili şartların günümüzde ne şekilde anlamlandırılacağı önemlidir. Düşünce ve ifade özgürlüğü alanının genişlemesi amacıyla mevzuata dahil edildiği söylenen bu tür şartların, gerek hukuki niteliğinin gerekse de ne şekilde gerçekleşeceği hususunun doğru şekilde tespit edilmesi, bu özgürlüklerin kullanılabilmesi için hayati niteliktedir. Kişi hak ve özgürlükleri ile kamu düzeni arasındaki hassas dengenin, sosyal medyanın yıkıcı etkisinin de dikkate alınarak sağlanması gerekmektedir. Sosyal medyanın, rahatlıkla manipüle edilebilmesi, kitleleri çok kısa süre içerisinde tahrik edebilme özelliği dikkate alındığında bu durumun önemi daha da anlaşılmaktadır. Çalışmamızda sosyal medya aracılığıyla işlenen suçlarda açık ve yakın tehlike şartının hukuki niteliği ve bu şartın sosyal medya aracılığıyla işlenen suçlarda ne şekilde gerçekleşeceği konusunu ihtimallerle birlikte değerlendirmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Tehlike Suçu, İfade Özgürlüğü, Objektif Cezalandırılabilirlik Şartı, Kamu Barışı, Sosyal Medya.

DİJİTAL FLÖRT ŞİDDETİ TEŞKİL EDEN YÖNTEMLERİN SOSYAL MEDYADA KULLANILMASI VE BUNLARDAN DOĞAN CEZA SORUMLULUĞU

Mehmet Emre YILDIZ

Arş. Gör., Dr.

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi

yildizmehmetemre@gmail.com

Günümüzde bilgi iletişim teknolojileri alanındaki gelişmelerle birlikte yakın partner/flört şiddetinin bir türü olan dijital flört şiddeti kavramı ön plana çıkmaktadır. Dijital flört şiddeti, dijital teknolojileri kullanan flört partnerini kontrol etme, tehdit etme veya ona baskı yapma gibi eylemleri içeren davranışlar için kullanılan şemsiye bir kavramdır. Dijital flört şiddeti, her ne kadar tüm dijital platformlarda gerçekleştirilen yöntemleri kapsayıcı olarak kullanılsa da günümüzde sosyal medyanın yoğun kullanımını nedeniyle söz konusu eylemlerin sosyal medya üzerinden gerçekleştirilmesi uygulamada daha sık görülen bir durumdur. Nitekim Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği tarafından 2021 yılında yapılan Türkiye’de Dijital Şiddet Araştırmasına göre, dijital şiddet eylemlerinin en çok gerçekleştirildiği platformlar sosyal medya platformlarıdır (Instagram %53, Facebook %35, Twitter %19) Bu araştırma sonucu da dijital flört şiddeti eylemleri açısından sosyal medya platformlarının önemine işaret etmektedir.

Sosyal medyada gerçekleştirilen dijital flört şiddeti teşkil eden yöntemler farklı sınıflandırmalara tabi tutulabilirse de şu beş ana başlık altında toplanabilir:

1. Sosyal medyada flört partnerini kontrol etme ve ona baskı kurmaya yönelik davranışlar (Sosyal medya hesaplarının şifrelerinin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi “doxing”, kişinin sosyal medyadaki faaliyetlerinin hukuka aykırı olarak takip edilmesi “siber takip”, sosyal medya yazışmalarının kontrol edilmesi ya da ifşası, sosyal medya üzerinden ısrarlı şekilde mesaj göndermek vb.)

2. Sosyal medyada flört partnerinin itibarına zarar verici davranışlar (Sosyal medyada flört partneri adına sahte profil oluşturma, hukuka aykırı olarak ele geçirilen sosyal medya hesabından hesabın gerçek sahibi adına utanç verici veya suç oluşturan paylaşımlarda bulunma vb.)

3. Sosyal medyada flört partnerinin finansal istismarına yol açacak davranışlar (Hukuka aykırı olarak ele geçirilen sosyal medya hesaplarından hesabın gerçek sahibinin arkadaş listesinde yer alan kişilere hileli mesajlar yollayarak maddi menfaat temin etme, sosyal medyadan kazanç sağlayan hesabın gerçek sahibinin hukuka aykırı olarak hesaba erişimini engelleme veya hesabı kapatma vb.)

4. Sosyal medyada görüntü ya da yazıya dayalı cinsel şiddet davranışları (Sosyal medyada rıza dışı cinsel içerikli yazı ya da görüntü yollama “sexting”, kişinin özel resimlerinin ya da videolarının sosyal medyada rıza dışı paylaşılması örn. “intikam pornosu” veya buna yönelik tehdit edilmesi “sextortion” vb.)

5. Sosyal medyada çocuklarla cinsel sömürü amacıyla flört ilişkisi veya cinsel temas kurmaya yönelik davranışlar (Siber uşaklaştırma “grooming”)

Sosyal medyada dijital flört şiddeti teşkil eden yöntemleri kullanan failin ceza sorumluluğunun belirlenmesi önem arz eden bir konudur. 5237 sayılı TCK’da söz konusu bu yöntemleri cezalandıran genel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle kullanılan yöntemin türüne göre bilişim alanında suçlar (TCK m. 243-245/A), haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu (TCK m. 132), özel hayatın gizliliğini ihlal suçu (TCK m. 134), cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar (TCK m. 102-105), bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle

dolandırıcılık suçu (TCK m. 158/1-f), tehdit ve şantaj suçu (TCK m. 106-107), müstehcenlik suçu (TCK m. 226), kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu (TCK m. 123) ve hakaret suçu (TCK m. 125) gibi değişik suçlar oluşabilecektir. Bildirinin içeriğini sosyal medyada gerçekleştirilen dijital flört şiddeti teşkil eden değişik yöntemler ve bu yöntemleri kullanan kişilerin TCK hükümleri karşısında nasıl cezalandırılacağı konusu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Flört Şiddeti, Sosyal Medya, Siber Uşaklaştırma/Grooming, Sexting, Sextortion.

SOSYAL MEDYA YOLUYLA GERÇEKLEŞEN ISRARLI TAKİP FİİLLERİNİN SUÇ OLARAK DÜZENLENMESİ

T. Polat İŞOĞLU

Dr. Öğretim Üyesi

Çağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD

polatisoglu@cag.edu.tr

ORCID: 0000-0002-3524-0341

İsrarlı takip fiilleri son yıllarda özellikle sosyal medyanın kullanımının giderek yaygınlaşması sonucunda adeta kabuk değiştirerek geleneksel şekli olan fiziki takipten uzaklaşarak siber ısrarlı takip (cyberstalking) biçimine bürünmüştür. Bildiride ısrarlı takip suçunun müstakil bir suç tipi olarak düzenlenmesi gerekliliği ve bu kapsamda suçun sosyal medya yoluyla işlenmesi ele alınmaktadır.

Türk Ceza Kanunu kapsamında ısrarlı takip fiillerine özel bir suç tipi bulunmama ile birlikte, 16 Mart 2022 tarihli 2/4290 Esas sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi TBMM'ye sunulmuş olup, kanun teklifinin 8. maddesinde TCK'nın 123. maddesinden sonra gelmek üzere 123/A bendi altında ısrarlı takip fiilleri müstakil bir suç olarak düzenlenmiştir. İsrarlı takip suçunun müstakil bir suç olarak düzenlenmesi açısından son derece önemli olan bu gelişme, ayrıca teklif edilen hükmün sosyal medya yoluyla işlenen ısrarlı takip fiillerini kapsamı yönünden de yenilikçi bir yaklaşımdır. Bildiride, ısrarlı takip eylemlerinin sosyal medya yoluyla işlenmesinin mukayeseli hukuktaki yasal düzenlemeler dikkate alınmak suretiyle konuya ilişkin ülkemizdeki yasal gelişmelerin karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

TBMM'ye sunulan 16 Mart 2022 tarihli 2/4290 Esas sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 8. maddesinde yer alan ve TCK'nın 123. maddesinden sonra gelmek üzere 123/A bendi altında ısrarlı takip suçunu düzenleyen hükmün sosyal medya yoluyla işlenen ısrarlı takip fiilleri açısından analizinin yapılması ve bu meyanda mukayeseli hukuktaki kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle değerlendirilmesi usulü benimsenmiştir.

Siber ısrarlı takip fiilleri özellikle sosyal medyanın kullanımının yaygınlaşması ile birlikte dikkat çekici boyutlara ulaşarak oldukça yeni bir ceza hukuku sorunsalı teşkil etse de, geleneksel şekli olan fiziki takip 1990 yılında ilk olarak ABD'nin California eyaletinde müstakil bir suç olarak düzenlenmiş, daha sonra ABD'nin tüm eyaletlerinde de benzer yasal düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu yasal düzenlemelerden Avustralya ve Kanada da etkilenmiş ve nihayetinde başta Belçika, Hollanda, Avusturya, Almanya, İtalya, Fransa, Finlandiya, Portekiz ve İspanya olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunluğunda ısrarlı takip suçuna özel yasal düzenlemeler yürürlüğe girmiştir.

Siber suçların işlenme oranı günden güne zirveye doğru tırmanmaktadır. Özellikle Covid-19 pandemisi siber suçların artmasına uygun bir ortam hazırlamıştır. Günümüzde ısrarlı takip fiilleri, geleneksel fiziki takipten ziyade sosyal medya yoluyla işlenmesi gibi siber ısrarlı takip (cyberstalking) biçiminde işlenmektedir. Mukayeseli hukukta 1990'lı yıllardan başlamak üzere ısrarlı takip fiillerinin müstakil bir suç olarak düzenlenmesi eğilimi hakimdir. Ülkemizde TBMM'ye sunulan 16 Mart 2022 tarihli 2/4290 Esas sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 8. maddesinde yer alan ve TCK'nın 123. maddesinden sonra gelmek üzere 123/A bendi altında ısrarlı takip suçunu düzenleyen hüküm, sosyal medya yoluyla işlenen ısrarlı takip fiillerini kapsamı açısından mukayeseli hukukla uyumludur. Sosyal medya yoluyla işlenen ısrarlı takip fiillerini de kapsar

nitelikteki ısrarlı takip suçunun yakın bir zamanda TCK'da suç tipleri arasındaki yerini alması kuvvetle muhtemeldir. İsrarlı takip fiillerinin müstakil bir suç olarak düzenlenmesi, bu fiillere yönelik etkili ve caydırıcı bir ceza politikası oluşturulması açısından önemli bir adım olacaktır.

Anahtar Kelimeler: İsrarlı Takip Suçu, Sosyal Medya, Stalking, Cyberstalking, Siber Suç.

SOSYAL MEDYADA SUÇ UNSURU BARINDIRAN GÖNDERİLERİN PAYLAŞILMASI VEYA BEĞENİLMESİ HALİNDE CEZAI SORUMLULUK

Süleyman Emre ÖZDEMİR

Dr. Öğretim Üyesi

Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

s.emreozdemir@gmail.com

Büşra ŞENERDOĞAN

Araştırma Görevlisi

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

busrasenerdogan@gmail.com

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesiyle hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelen sosyal medya, bireylerin bilgi ve düşüncelerini mesaj veya görüntü gibi çeşitli vasıtalarla paylaşmak ve birbirleriyle iletişim halinde bulunmak amacıyla kullandıkları çevrimiçi platformlardır. Sosyal medya, uhdesinde sosyal ağları, fotoğraf ve video paylaşım sitelerini, blogları ve diğer bileşenleri barındıran üst bir kavramdır. Türkiye’de en çok kullanılan sosyal medya platformları ise WhatsApp, Instagram, YouTube, Facebook, Twitter ve Tiktok’tur. Bireylerin bilgi ve düşüncelerini açıklaması bakımından önemli bir işleve sahip olan sosyal medya aynı zamanda yeni suç mahalli haline gelmiştir. Sosyal medyada kolaylıkla işlenebilen suçların sayısı her geçen gün çeşitlenerek artmaktadır. Özellikle tehdit, şantaj, hakaret, dolandırıcılık, halkı kin ve düşmanlığa tahrik, hayasızca hareketler, müstehcenlik, fuhuşu kolaylaştırmak, Cumhurbaşkanı hakaret suçlarının sosyal medyada sıklıkla işlendiği görülmektedir. Şüphesiz suç tipinin gerçekleşmesi bakımından fiilin gerçek veya çevrimiçi ortamda icra edilmesi arasında kural olarak bir fark bulunmamaktadır. Başka bir anlatımla, suçun sosyal medyada işlenmesi failin cezai sorumluluğunun varlığını etkilememektedir. Ancak sosyal medyada bireyler bilgi ve düşüncelerini başkalarının gönderilerini beğenmek ya da paylaşmak suretiyle de ifade edebilir. Paylaşmak bir kimsenin başkasının gönderisini benimseyerek tekrar yayımlamasıdır. Beğenmek ise bir kimsenin başkasının gönderisini iyi veya güzel bulması, onaylaması, kabul ya da tasvip etmesi olarak değerlendirilebilir. Bu ihtimallerde esasen başkalarının sosyal medyada yaptıkları gönderilerin üçüncü kişilerce desteklenmesi söz konusudur. Suç unsuru barındıran bir gönderiyi paylaşan ya da beğenen kişinin cezai sorumluluğunun belirlenmesi önem arz etmektedir. Suçlar genellikle tek kişi tarafından işlenebilir. Kanunen ve nitelikleri gereği tek kişi tarafından işlenebilen bir suçun, birden fazla kimsenin aralarında yaptıkları anlaşma gereği fiilin oluşumuna illi değeri haiz bir katkıda bulunarak birlikte işlenmesi halinde iştirakin varlığından söz edilir. İştirak, faillik ve şeriklik olarak ikiye ayrılmaktadır. Suçun kanuni tanımındaki haksızlığı gerçekleştiren kişi suçun failidir. Suçun icrasına iştirak etmekle birlikte, işlenişine bulunduğu katkı kanuni tanımdaki haksızlığı gerçekleştirmeyen diğer suç ortakları ise şeriktir. Çalışmamızda sosyal medyada suç unsuru barındıran gönderileri paylaşan veya beğenen kişilerin cezai sorumluluklarının nasıl belirleneceği iştirak hükümleri dikkate alınarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Paylaşım, Beğeni, Cezai Sorumluluk, İştirak

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi
I. Kamu Hukuku Ulusal Konferansı

Sosyal Medya'ya İlişkin Kamu Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri

17 Mayıs 2022

Açılış Konuşması (9.00-9.10)

Doç. Dr. A. Ashı Bilgin

I. OTURUM: İdare Hukuku ve Vergi Hukuku Bağlamında Sosyal Medya (09.10-11.00)

MODERATÖR: Doç. Dr. Lale Burcu ÖNÜT

Emrah ÖZCAN, Dezenformasyon Nedeniyle Erişim Engellenmesine İlişkin Bir Değerlendirme

Güven SÜSLÜ, Yargı Denetimi Kapsamında Yer Sağlayıcı ve Sosyal Ağ Sağlayıcının İşlemlerinin Hukuki Niteliği

Yasin SÖNMEZ, Sosyal ağ platformlarında Anonim hesapların yasaklanması bir çözüm mü?

Çağrı ÇELİKÖZ, İfade Özgürlüğünün Yatay Etkisi ve Sosyal Medya Platformlarına Kamu Hizmeti İlkelerinin Uygulanabilirliği

Gonca KOZANOĞLU, İlk Ve Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımlarına Yönelik Disiplin Hükümlerinin Değerlendirilmesi

Kerem ÖNCÜ, Dijital İçerik Üreticileri Hakkında Vergi Denetimi

Harun AKGÜL, Gelir Vergisi Kanunu'nda Yer Alan Sosyal İçerik Üreticiliği İle Mobil Cihazlar İçin Uygulama Geliştiriciliğinde Kazanç İstisnası

SORU-CEVAP

II. OTURUM: Anayasa Hukuku ve Uluslararası Hukuk Bağlamında Sosyal Medya (11.10-12.30)

MODERATÖR: Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZKAN GÜNEŞ-Dr. Öğretim Üyesi Gözde KAZAKER

Fatma Duygu BOZKURT, Devlet Memurlarının Sosyal Medya Paylaşımının İfade Özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi

İsmail YÜKSEL, İçerik Denetimi Gölgesinde İfade Hürriyeti

Onur Can KESKİN, Sosyal Medyadaki Gazetecilik Faaliyetlerinin Basın Özgürlüğü Açısından Değerlendirilmesi

Selim MİSAFİR, Birey, Devlet ve Toplum İlişkisinde Sosyal Medya Eliyle Propaganda

Olca KARACAN, Dijital Aktivizmin Farklı Seslerin Duyulması Ve Bastırılmasındaki Rolü

Murat ESMER, Bir İnsan Hakkı Olarak İnternete Erişimin Uluslararası Hukuk Kapsamında Analizi: Normatif Çerçeve, Uygulama Ve Olasılıklar

SORU-CEVAP

III. OTURUM: Ceza Hukuku Bağlamında Sosyal Medya (13.30-16.00)

MODERATÖR: Dr. Öğretim Üyesi Özge APİŞ

Yavuz ERDOĞAN, Sosyal Medya Yayınlarında İçeriğin Çıkarılmaması Ve/Veya Erişimin Engellenmemesi Suçu

İnanç İŞTEN, Ceza Muhakemesi Hukuku Bağlamında Sosyal Medyada İçeriğin Yayından Çıkarılması ve Erişimin Engellenmesi Koruma Tedbirleri

Merve Ayşegül KULULAR İBRAHİM, Sahte Sosyal Medya Hesaplarının İşlediği Suçlarda Sorumluluk

Güneş OKUYUCU ERGÜN, Sosyal Medyanın Dezenformasyonla İmtihanı

Zahit YILMAZ, Sosyal Medya Aracılığıyla İşlenen Suçlarda Açık Ve Yakın Tehlike Şartı

Emre YILDIZ, Dijital Flört Şiddeti Teşkil Eden Yöntemlerin Sosyal Medyada Kullanılması ve Bunlardan Doğan Ceza Sorumluluğu

Polat İŞOĞLU, Sosyal Medya Yoluyla Gerçekleşen Israrlı Takip Fiillerinin Suç Olarak Düzenlenmesi

Ezgi CANKURT, Cyber Grooming

Süleyman Emre ÖZDEMİR-Büşra ŞENERDOĞAN, Sosyal Medyada Suç Unsuru Barındıran Gönderilerin Paylaşılması Veya Beğenilmesi Halinde Cezai Sorumluluk

Esmâ Sinem AKKOÇ, Sosyal Medya Araçları İle İntihara Yönlendirmenin Ceza Hukuku Sorumluluğu

SORU-CEVAP

HUKUK
FAKÜLTESİ